

УДК 811.161.2:373.2

ЛІТЕРАТУРНА ОНОМАСТИКА В ПРАЦЯХ ЛЬВІВСЬКИХ УЧЕНИХ-УКРАЇНІСТІВ

Олеся СКОЛОЗДРА-ШЕПІТКО

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
кафедра української мови імені професора Івана Ковалика,
вул. Університетська, 1/234, Львів, Україна, 79602,
тел.: (0 322) 239 47 17
e-mail: skolozdraolesia@ukr.net*

Проаналізовано дослідження львівських учених-україністів в царині літературної ономастики. Розглянуто лінгвістичні та літературознавчі концепції власних назв у художніх творах.

Ключові слова: літературна ономастика, літературний онім, дослідження онімного простору художнього твору.

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vpl.2020.72.10920>

Постановка проблеми. Львів є одним із потужних ономастичних центрів в Україні, про що яскраво свідчить хрестоматія “Львівська ономастична школа”. Тут досліджували та продовжують досліджувати історичну антропонімію й топонімію, сучасну та історичну мікротопонімію, літературно-художню ономастику.

На жаль, літературна ономастика репрезентована у працях львівських учених-україністів не так повно, як дослідження реальних топонімів та антропонімів, але такі праці є і вони заслуговують уваги, бо літературна ономастика сьогодні – один із найбільш досліджуваних та найперспективніших розділів ономастики, оскільки щоразу розширюється об’єкт аналізу, позаяк з’являються нові художні твори різних жанрів, стилів; твори, спрямовані на різну читачку аудиторію. Дослідження літературних онімів в Україні має вже певні традиції, проте сьогодні можемо говорити про нові погляди стосовно аналізу онімного простору (концептуальний підхід до аналізу літературних онімів, дослідження власних назв крізь призму етнолінгвістики й теорії фреймів та ін.). Українська літературна ономастика репрезентована багатьма докторськими та кандидатськими дисертаціями, численними науковими статтями, у яких фахово проаналізовано оніми в творах українських письменників. Проте й досі найменше праць з літературної ономастики присвячено лексикографічному опрацюванню онімів, порівняно небагато наукових студій презентують історію дослідження в царині літературної ономастики.

Як відомо, в Україні виділяють три центри літературної ономастики: одеський, донецький та ужгородський. Це потужні школи, які сформували власну термінологію; школи, на базі яких захищено багато дисертацій, написано десятки монографій та сотні наукових статей. Проте і в інших регіонах України літературна ономастика набула популярності серед науковців, хоча, безумовно, не можемо говорити ще про сформовані наукові школи, оскільки такі осередки послуговуються термінологією та науковими напрацюваннями однієї з трьох шкіл літературної ономастики. Зокрема заслуговують

уваги ґрунтовні дослідження художньої онімії в працях чернівецьких, київських, хмельницьких, полтавських, тернопільських та львівських учених.

Тому **метою статті** є аналіз наукових здобутків львівських учених-україністів у галузі літературної ономастики.

Актуальність дослідження. Оскільки літературна ономастика є наукою, що перебуває на межі мовознавства та літературознавства, то цілком очевидно, що онімія художнього твору була предметом аналізу мовознавчих і літературознавчих студій. Українські вчені й досі дискутують з приводу того, чи літературна ономастика є підвидом ономастики, чи все ж таки входить до стилістики, а може, вона є частиною поезики. Історію таких наукових суперечок ґрунтовно подано в науковій статті “Термінологічні суперечки в царині літературної ономастики і фольклорна ономастика” Н. Колесник, яка, проаналізувавши лінгвістичні погляди українських, польських та чеських учених, зазначила, що сьогодні українські мовознавці остаточно не вирішили, куди зараховувати літературну ономастику: до ономастичних дисциплін чи до лінгвістичної поезики [8: 126].

Львівські вчені-україністи досліджували літературну онімію крізь призму мовознавства та літературознавства, причому в наукових розвідках лінгвістів і літературознавців бачимо багато концептуально спільного, особливо в аналізі ономастикону Франкових творів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Про внесок львівських учених у розвиток української ономастики написано вже чимало праць, з-поміж яких чільне місце належить науковим студіям Ю. Редька та Є. Черняхівської [16], Р. Остаха [13], Д. Бучка та Г. Бучко [4], З. Купчинської [9]. Найкращою ілюстрацією ономастичного доробку львівських мовознавців є, безперечно, хрестоматія “Львівська ономастична школа” [12]. У більшості досліджень про напрацювання в царині літературної ономастики згадано лише кількома реченнями, і це цілком зрозуміло, бо таких студій порівняно небагато. Як слушно зазначає З. Купчинська, львівська ономастична школа – це насамперед школа історичної ономастики, проте перспективними є дослідження онімікону і на міждисциплінарному рівні: соціолінгвістичний, етнолінгвістичний, онтологічний, когнітивний аспекти вивчення власних назв різних типів сьогодні популярні у львівському ономастичному середовищі. Літературно-художня ономастика видається потенційно спроможною як галузь франкознавства [9: 28].

У цій статті спробуємо показати основні здобутки львівських учених у галузі літературної ономастики.

Виклад основного матеріалу. Як зазначено вище, власні назви в художніх творах досліджували львівські літературознавці та мовознавці. З погляду літературознавства онімі аналізували І. Денисюк, М. Легкий, Т. Пастух, М. Калиняк та ін.

Іван Денисюк у науковій статті “Усе мистецьке є символом” (Розшифровані і нерозшифровані символи у “Перехресних стежках”) зазначав, що імена та прізвища героїв нерідко мають символічну ауру. “Це не лише потіпа з яскравим пейористичним забарвленням у сатиричних творах, “нарицательные” “Иудушки” типу щедрінських, а й так звані значущі власні назви, які певною мірою завуальовані й потребують осмислення з боку читача, дослідника в контексті того чи іншого тексту або ж у межах творчості автора – в інтертекстуальних зіставленнях” [5: 102]. Літературознавець слушно зауважує, що Іван Франко нерідко сам дає ключі до розшифрування своїх символів, тому кожному дослідникові варто вникати у творчу лабораторію автора, залучаючи до аналізу

епістолярій та статті письменника. Іван Денисюк вперше в українському франкознавстві розшифрував символічність літературних онімів Гершко Гольдкремер, Леон Гаммершляг, Регіна Твардовська, Регіна Киселевська та ін.

У статті “Конотації прізвищ та імен персонажів у прозі Івана Франка” Т. Пастух розглядає прізвища та імена героїв Франкової прози як естетичний феномен, що “формується конотаціями, які письменник свідомо конструює і використовує у власних цілях” [14: 153]. Літературознавець зазначає, що “розгляд питання номінації персонажів дає змогу побачити проблему художності прозового твору у двох ракурсах. По-перше, за наявності тих чи інших фактичних даних можна простежити процес трансформації “паспортних” ознак прототипу у художні атрибути героя... По-друге, з’ясування етимології та семантики прізвищ персонажів активізує їхні явні та виявляє їхні приховані значенсві властивості. Вони у процесі розвитку сюжету можуть іноді набувати статусу істотних оцінювально-емоційних компонентів, а іноді – додаткових експресивних засобів характеротворення” [14: 153]. Учений досліджує літературні оніми за кількома критеріями: 1) аналіз літературних онімів крізь призму біографії та листування І. Франка; 2) дослідження конотацій власних назв шляхом відновлення доонімної семантики антропонімів; 3) опис літературних онімів, узятих з реального іменника, та онімів, які створив сам письменник; 4) аналіз прізвищ українського та неукраїнського походження.

Львівський науковець-франкознавець М. Легкий, всебічно досліджуючи життя і творчість І. Франка, предметом кількох наукових студій також обрав літературну онімію творів І. Франка. Учений, зокрема, ґрунтовно проаналізував топонімію прози письменника як важливий сегмент прозової імагографії. На думку дослідника, “імагологічний структуральний підхід до дослідження художньої топоніміки Франкової прози дасть змогу вичленувати в ній цілий топонімічний сегмент, простежити частотність тих чи тих топонімів, їх взаємозв’язки, дослідити шляхи перетворення реального топосу в художній, розпад художньої топогеми на цілу низку конкретних локусів” [10: 97]. М. Легкий обґрунтовано доводить думку, що більшість творів Каменяра побудована на засобі автопсії, на власному здобутому досвіді, причому дослідник розуміє автопсію не тільки як те, що автор бачив на власні очі, а і як конкретизацію художніх топосів задля достовірності зображуваного [10: 98].

Окрім літературних топонімів, М. Легкий детально проаналізував літературні антропоніми. У праці ““Ім’я нове написане”, або Про деякі нерозшифровані наймення у прозі Івана Франка” вчений з’ясував суть та походження деяких власних номінативів та відкрив неznані сенси в імагологічних структурах прозових творів Івана Франка.

Наукові студії М. Легкого стали взірцем для подальших франкознавчих досліджень [6; 17; 21]. Марта Калиняк, зокрема, у статті “Урбаністична топоніміка Франкової прози: трансформація реального топосу в художній” проаналізувала топоси Борислава, Дрогобича, Львова, Тернополя, Перемишля, Кракова та Відня; покласифікувала урбаністичну прозу письменника за топонімієюю ознакою, простежила неоднакову топонімію репрезентацію цих топосів у різних творах та визначила різне функціональне навантаження урбаністичних топонімів та мікротопонімів у прозі письменника. Дослідниця зокрема зазначала, що “топографічна мапа міст, позначених тривалим перебуванням письменника (Дрогобич, Львів), виписана детальніше, аніж карти тих населених пунктів, де І. Франко не бував або які відвідував принагідно, короткочасно (Тернопіль, Перемишль, Краків)” [6: 74].

З погляду мовознавства ономастики художніх творів аналізували: І. Ковалик, З. Франко, Л. Поллога, С. Бук, Г. Бойко, Н. Сокіл-Клепар, О. Сколозра-Шепітко та ін.

Одним із перших літературні оніми досліджував професор Іван Ковалик. Зокрема в праці “Стефаникове назовництво. Метода й техніка назовництва в творах Стефаника” учений проаналізував імена та прізвища, вжиті у творах В. Стефаника. Мовознавець зазначив: “При досліді Стефаникового слова звертає на себе увагу його назовництво, а головню його назви особові (цебто імена й прізвища), і то не цікаве воно своєю словотворною чи морфологічною структурою поодиноких назов, що здебільша в такій формі в нас загально знані й уживані, не приносять нам нічого характеристичного й прикметного. На цьому місці нас більше цікавить сам спосіб, техніка й метода Стефаникового назовництва, частість уживання поодиноких імен, а то й прізвищ” [7: 408]. Професор стверджував, що В. Стефаник не всіх своїх героїв називає на ім’я та прізвище: “одних так (тобто на ім’я і прізвище. – *О. С.-III.*), а одних тільки по імені або тільки по прізвищі, а деяких таки й не охреститив, і вони “безіменними” стали. А залежало це від того, хто з героїв “заслужив” собі на те, щоб ім’я йому дати, а заслуга ця лежала в тому, чи письменник буде дивитися на поодиноких своїх героїв зблизька, чи тільки здалека буде їх оглядати, чи походять вони з близького довкілля автора, чи може тільки напхані з усіх усюдів...” [7: 408.].

Відтак І. Ковалик зауважив, що В. Стефаник нерідко називав своїх героїв іменами їхніх прототипів, отож професор ще тоді підтвердив думку про наявність дійтичних літературних онімів. За спостереженнями мовознавця, Стефаникові герої найчастіше названі або лише на ім’я, або тільки на прізвище, або лиш андронімом. І. Ковалик також стверджував, що персонажів іменує або сам автор, або вони самі один одного називають.

Отож, підсумовуючи, зазначимо, що І. Ковалик запропонував аналізувати літературні антропоніми за такими параметрами: 1) структурна модель номінації (однослівні чи двослівні назви); 2) номінатор (у чиєму мовленні вживаються оніми – в мовленні автора чи персонажів); 3) стилістична функція (номінативна, характеристична, дійтична). Важливо, що професор наголошував на тому, що дослідники номінацій мають брати до уваги не лише антропоніми, але й онімно-апелятивні (за І. Коваликом, імена та прізвища з іменниковими або прикметниковими поясненнями) та апелятивні (“загальники” (в термінології сучасної літературної ономастики – безіменна номінація)) назви.

У статті “Ономастика в мові творів Івана Франка” З. Франко здійснила ґрунтовний лінгвістичний аналіз топонімії та антропонімії Франкових творів. Цікавими виявилися знахідки вченої про спроби І. Франка етимологізувати окремі топоніми. Дослідниця також запропонувала своє бачення аналізу літературних онімів: 1) за різновидами онімних одиниць (топоніми, антропоніми, зооніми); 2) за мовними рівнями (аналіз фонетичних, морфологічних, словотвірних, діалектних ознак власних назв у художньому творі); 3) за відношенням до реальної топонімії та антропонімії; 4) за жанрово-темагичними особливостями творів; 5) за стилістичними функціями (на думку дослідниці, топоніми в мовотворчості І. Франка відіграють комунікативно-індивідуалізуючу та художньо-стилістичну функції, а антропоніми виконують роль національної паспортизації, соціальної типізації та інтелектуальної і психологічної індивідуалізації; художній антропонім також є неоцінено вагомим фактором створення експресії твору, і насамперед комізму та сатиричності [26: 66]).

Уважне прочитання наукової студії З. Франко дає підстави стверджувати, що її ідеї аналізу літературних онімів стали основою для багатьох інших лінгвістичних та літературознавчих студій. Зокрема пропозиція авторки досліджувати оніми за мовними

рівнями згодом реалізувалася в науковій концепції Л. Белея про ресурси літературно-художніх антропонімів (фонетичні, морфологічні, словотвірні та ін.), а її міркування про національну специфіку, локальне забарвлення, соціальну характеристику, експресію онімів у художньому творі підтвердив очільник ужгородської школи літературної ономастики, розробивши стилістичну класифікацію літературно-художніх онімів.

У статті “Антропоніми в лексичній системі поетичних творів І. Франка” Л. Полюга проаналізував антропонімікон поетичних творів письменника за такими критеріями: 1) різновид антропоніма (власне ім’я, прізвище, прізвисько, псевдонім); 2) походження оніма (власне українські імена та прізвища й назви, запозичені з різних мов); 3) стилістична функція власної назви (номінативна, характеристична, інформаційна, символічна, емотивна); 4) способи творення характеристичних імен та прізвищ персонажів; 5) особливості називання персонажів-українців та персонажів – представників інших національностей. Особливістю Франкового антропонімікону, на думку Л. Полюги, є “семантична та структурна стилізація імен під народно-розмовні традиції, надання антропоніму емоційно-експресивної якості у контексті, часте перетворення антропоніма в слово-символ” [15: 661].

Важливо, що Л. Полюга розглядав Франкову антропонімію як важливу частину лексичного складу мови творів письменника. За підрахунками вченого, в поетичних творах Каменяра засвідчено понад 3000 власних назв (топонімів та антропонімів), що становить приблизно 8 % від усіх зафіксованих слів [15: 657].

У статтях “Онімний простір роману Івана Франка “Перехресні стежки” та “Чоловічий антропонімікон роману Івана Франка “Перехресні стежки”” С. Бук різноаспектно проаналізувала оніми Франкових творів, але особливу цінність, на нашу думку, має дослідження власних назв крізь призму частотного словника. Авторка зазначає, що “номінуючи своїх героїв на ім’я чи прізвище, за соціальним станом чи посадою, автор не тільки підпорядковується етикетним нормам свого часу, а й виявляє своє ставлення до них”. На думку дослідниці, онімний простір роману “Перехресні стежки” є структурно-семіотичним компонентом цілісного художнього твору, несе важливу багатоаспектну лінгвістичну та екстралінгвістичну інформацію [3: 68].

Дослідження топонімії Франкової прози як важливого матеріалу на заняттях з української мови як іноземної викладено у статті Г. Бойко “Топоніми в оповіданнях Івана Франка та на заняттях з української мови як іноземної” [1]. У розвідці описано загальні ознаки онімного простору Франкових творів та особливості вживання власних назв у текстах письменника.

Львівська дослідниця Н. Сокіл-Клепар відома передусім як дослідник-мікротопоніміст, проте і в її науковому доробку є праці з літературної ономастики. У статті “Мікротопоніми села Тухлі у творі Івана Франка “Захар Беркут”” авторка аналізує мікротопоніми твору, зіставляючи їх з реальним мікротопоніміконом Бойківщини. На думку вченої, ці літературні оніми хоч здебільшого і взяті з реального мікротопонімікону, проте часто бувають переосмислені творчою свідомістю автора; на їхню суто номінативну функцію нашаровується стилістична [24].

Не менш цікавою є розвідка Н. Сокіл-Клепар про ономастикон прозових творів Наталії Кобринської, у якій проаналізовано антропоніми різної генези і структури, ойконіми, мікротопоніми, гідроніми, хороніми, геортоніми, що втілюють соціальні, краєвидні, інформативні та національні особливості аналізованих текстів [25].

Дослідження літературної ономастики у Львові на дисертаційному рівні репрезентовано поки що лише однією кандидатською дисертацією “Онімна та

апелятивна номінація особи в малій прозі Івана Франка” [17], у якій проаналізовано онімію Франкової малої прози з погляду синтагматики та парадигматики. Логічним продовженням цього дослідження стала низка статей, присвячених аналізу власних назв у великій прозі Каменяра. Крім цього, у працях О. Сколоздри-Шепітко досліджено слов’янську антропонімію в українській історичній прозі [22], в романі О. Забужко “Музей покинутих секретів” [20], описано літературно-художню ономастику як предмет дослідження у вищій школі [18] та розглянуто літературно-художню антропонімію як об’єкт ідіолектної лексикографії [23].

Висновки. Аналіз ономастичних праць львівських учених-україністів показав, що найчастіше об’єктом наукових студій були художні твори Івана Франка, хоча спорадично трапляються дослідження онімного простору творів Василя Стефаника, Наталі Кобринської, Оксани Забушко та ін.

З’ясовано, що львівські вчені-літературознавці розглядають літературну онімію передусім як об’єкт поезики художнього твору, як важливий сегмент імаографії, один із основних засобів зображення художнього топосу та характеротворення персонажів. У працях львівських мовознавців літературні оніми постають як важливі одиниці художнього тексту, які виконують різноманітні функції: номінативну, характеристичну, ілюзійну, текстотвірну, символічну та ін. Лінгвісти також пропонують аналізувати оніми з погляду словотвору, крізь призму лексикографії, зокрема як об’єкт частотного словника; як важливий елемент ідіостилу письменника. Часто дослідники пропонують описувати власні назви як конотеми, за допомогою яких можна простежити взаємозв’язок між доонімною семантикою номенів та характеристикою персонажів. Нерідко у наукових працях звучить думка, що власні назви варто аналізувати з погляду синтагматики та парадигматики, щоб показати красу й багатство художнього мовлення письменника.

Перспективи використання результатів дослідження. Результати дослідження можна використовувати для подальших студій з історії літературної ономастики, дослідження мови та стилю творів письменників, а також для змістового наповнення курсу “Українське мовознавство в іменах”. Перспективним є й залучення до наступних розвідок літературознавчих праць, у яких онімія художніх творів досліджена принагідно.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Бойко Г.* Топоніми в оповіданнях Івана Франка та на заняттях з української мови як іноземної / Галина Бойко // Теорія і практика викладання української мови як іноземної. – 2009. – Вип. 4. – С. 149–156.
2. *Бук С.* Чоловічий антропонімікон роману Івана Франка “Перехресні стежки” / С. Бук // Лінгвістика: збірник наук. праць. – Луганськ, 2010. – С. 169–176.
3. *Бук С.* Онімний простір роману Івана Франка “Перехресні стежки” / С. Бук // *Λογος ὀνομαστικῆς*. – 2012. – № 4. – С. 68–76.
4. *Бучко Д. Г.* Внесок львівських вчених у становлення та розвиток української ономастики / Д. Г. Бучко, Г. Є. Бучко // Бучко Д. Г. Історична та сучасна українська ономастика / Д. Г. Бучко, Г. Є. Бучко. – Чернівці, 2013. – С. 416–428.
5. *Денисюк І.* “Усе мистецьке є символом” (розшифровані й нерозшифровані символи у “Перехресних стежках”) // Іван Денисюк. Невичерпність атома. Серія: Франкознавчі студії. / упорядкування та передмова Тараса Пастуха. – Львів, 2001. – Вип. 2. – С. 101–109.

6. *Калиняк М.* Урбаністична топоніміка Франкової прози: трансформація реального топосу в художній / Марта Калиняк // Українське літературознавство. – 2014. – Вип. 78. – С. 69–76.

7. *Ковалик І.* Стефаникове назовництво. Метода й техніка назовництва в творах Стефаніка / І. Ковалик // Ковалик І. І. Питання українського і слов'янського мовознавства : Вибрані праці / І. І. Ковалик. – Львів – Івано-Франківськ, 2008. – Ч. II. – С. 408–411.

8. *Колесник Н.* Термінологічні суперечки в царині літературної ономастики і фольклорна ономастика / Наталія Колесник // Науковий вісник Ужгородського університету.. – Ужгород, 2011. – С. 122–127. – (Серія: Філологія. Соціальні комунікації ; вип. 24).

9. *Купчинська З. О.* Ретро- і перспектива Львівської ономастичної школи / З. О. Купчинська // Львівська ономастична школа: хрестоматія / [відп. ред. Купчинська З. О.]. – Львів, 2019. – С. 4–28.

10. *Легкий М.* Охопив щонайширші простори (топонімічний сегмент прозової імаографії Івана Франка) / Микола Легкий // Парадигма. – 2010. – Вип. 5. – С. 96–106.

11. *Легкий М.* “Ім'я нове написане”, або Про деякі нерозшифровані наймення у прозі Івана Франка / Микола Легкий // Слово і час. – 2016. – № 8. – С. 3–10.

12. Львівська ономастична школа : хрестоматія / [відп. ред. Купчинська З. О.]. – Львів : Видавництво “Растр-7”, 2019. – 556 с.

13. *Осташ Р. І.* Роздуми про львівську ономастику / Р. І. Осташ // Повідомлення Української ономастичної комісії / [відп. ред. В. В. Німчук]. – Київ, 2012. – Вип. 1 (16). – С. 17–41.

14. *Пастух Т.* Конотації прізвищ та імен персонажів у прозі Івана Франка / Тарас Пастух // Українське літературознавство: збірник наук. праць. – Львів : Вид-во ЛНУ імені І. Франка, 2006. – Вип. 68. – С. 153–162.

15. *Полога Л.* Антропоніми в лексичній системі поетичних творів І. Франка / Л. Полога // Іван Франко – письменник, мислитель, громадянин : матеріали міжнар. наук. конф. – Львів, 1998. – С. 657–661.

16. *Редько Ю. К.* Ономастичні дослідження на кафедрі української мови Львівського університету / Ю. К. Редько, Є. М. Черняхівська // Повідомлення Української ономастичної комісії / [відп. ред. К. К. Цілуйко]. – Київ, 1967. – Вип. 4. – С. 56–61.

17. *Сколоздра О. Р.* Онімна та апелятивна номінація особи в малій прозі Івана Франка : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Сколоздра Олесь Романівна ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів, 2008. – 282 с.

18. *Сколоздра О.* Літературно-художня ономастика як предмет дослідження у вищій школі / Олесь Сколоздра // Вісник Львівського університету. – 2010. – С. 355–360. – (Серія філологічна ; вип. 46, ч. 2).

19. *Сколоздра О. Р.* Літературно-художня антропонімія великої прози Івана Франка / Олесь Сколоздра-Шепітко // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства : збірник наукових праць. / [Відп. ред. І. В. Сабадош]. – Ужгород : Говерла, 2011. – Вип. 15. – С. 364–367.

20. *Сколоздра-Шепітко О. Р.* Літературно-художня онімія роману Оксани Забужко “Музей покинутих секретів” / О. Р. Сколоздра-Шепітко // Актуальні проблеми філології та перекладознавства : збірник наукових праць. – Хмельницький, 2013. – Вип. 6. – Ч. 3. – С. 225–236.

21. Сколоздра-Шепітко О. Периферія онімного простору Франкової прози / О. Сколоздра-Шепітко // Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства. – Ужгород, 2016. – Вип. 21. – С. 260–262.

22. Сколоздра-Шепітко О. Слов'янська антропонімія в українській історичній прозі / О. Сколоздра-Шепітко // Серце чистеє, думка чесная... : збірник наукових праць і матеріалів на пошану Ірини Ощипко. – Львів, 2018. – С. 512–27.

23. Сколоздра-Шепітко О. Літературно-художня антропонімія Франкової прози як об'єкт ідіолектної лексикографії / Олеся Сколоздра-Шепітко // Вісник Львівського університету. – Львів : Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2019. – С. 280–291. – (Серія філологічна ; вип. 71, ч. II).

24. Сокіл Н. Мікротопоніми села Тухлі у творі Івана Франка «Захар Беркут» / Н. Сокіл // Іван Франко: дух, наука, думка, воля : матеріали Міжнародного наукового конгресу, присвяченого 150-річчю від дня народження Івана Франка (Львів, 27 вересня – 1 жовтня 2006). – Львів, 2009. – Т. 2. – С. 424–430.

25. Сокіл-Клепар Н. Ономастикон прозових творів Наталії Кобринської / Н. Сокіл-Клепар // «Йшла не тільки з духом часу, але й перед ним»: Наталія Кобринська та літературний процес кінця XIX–XX ст. : збірник наукових праць. – Львів, 2015. – Вип. 22. – С. 114–120.

26. Франко З. Т. Ономастика в мові творів Івана Франка / З. Т. Франко // Мовознавство. – 1975. – № 2. – С. 55–66.

REFERENCES

1. Boiko, H. (2009). Toponimy v opovidanniakh Ivana Franka ta na zaniattiakh z ukraïnskoi movy yak inozemnoi. In: *Teoriia i praktyka vykladannia ukraïnskoi movy yak inozemnoi*. Lviv, vyp. 4, 149–156.

2. Buk, S. (2010). Cholovychyi antroponimikon romanu Ivana Franka “Perekhresni stezhky”. In: *Linhvistyka. Zbirnyk nauk. prats*. Luhansk, 169–176.

3. Buk, S. (2012). Onimnyi prostir romanu Ivana Franka “Perekhresni stezhky”. In: *Λογος όνομαστικη, №4*, 68–76.

4. Buchko, D. H., Buchko, H. Ye. (2013). Vnesok lvivskykh vchenykh u stanovlennia ta rozvytok ukraïnskoi onomastyky. In: *Istorychna ta suchasna ukraïnska onomastyka*. Chernivtsi, 416–428.

5. Denysiuk, I. (2001). “Use mystetske ye symvolom” (rozshyetrovani i nerozshyetrovani symvoly u “Perekhresnykh stezhkakh”). In: *Nevycherpnist atoma. Serii: Frankoznavchi studii. / Uporiadkuvannia ta peredmova Tarasa Pastukha*. Lviv, vyp. 2, 101–109.

6. Kalyniak, M. (2014). Urbanistychna toponimika Frankovoi prozy: transformatsiia realnoho toposu v khudozhnii. In: *Ukraiïnske literaturoznavstvo, vyp. 78*, 69–76.

7. Kovalyk, I. (2008). Stefanykove nazovnytstvo. Metoda y tekhnika nazovnytstva v tvorakh Stefanyka. In: *Kovalyk I. I. Pytannia ukraïnskoho i slovianskoho movoznavstva: Vybrani pratsi. Chastyna II*. Lviv – Ivano-Frankivsk, 408–411.

8. Kolesnyk, N. (2011). Terminolohichni superechky v tsaryni literaturnoi onomastyky i folklorna onomastyka. In: *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: Filolohiia. Sotsialni komunikatsii*. Uzhhorod, vyp. 24, 122–127.

9. Kupchynska, Z. O. (2019). Retro- i perspektyva Lvivskoi onomastychnoi shkoly. In: *Lvivska onomastychna shkola: khrestomatiia* / [vidp. red. Kupchynska Z. O.]. Lviv, 4–28.

10. Lehkyi, M. (2010). Okhopyv shchonaishyrshi prostory (toponimichnyi sehment prozovoi imahohrafiï Ivana Franka). In: *Paradyhma, vyp. 5*, 96–106.

11. Lehkyi, M. (2016). "Imia nove napysane", abo Pro deiaki nerozshyfrovani naimennia u prozi Ivana Franka. In: *Slovo i chas. № 8*, 3–10.
12. Lvivska onomastychna shkola: khrestomatiia (2019) / [vidp. red. Kupchynska Z. O.]. Lviv: Vydavnytstvo "Rastr-7", 556.
13. Ostash, R. I. (2012). Rozdumy pro lvivsku onomastyku. In: *Povidomlennia Ukrainskoi onomastychnoi komisii.* / [vidp. red. V. V. Nimchuk]. Kyiv, vyp. 1 (16), 17–41.
14. Pastukh, T. (2006). Konotatsii pryzvyshch ta imen personazhiv u prozi Ivana Franka. In: *Ukrainske literaturoznavstvo. Zbirnyk nauk. prats.* Lviv: Vyd-vo LNU imeni I. Franka, vyp. 68, 153–162.
15. Poliuha, L. (1998). Antroponimy v leksychnii systemi poetychnykh tvoriv I. Franka. In: *Ivan Franko – pysmennyk, myslytel, hromadianyn: materialy mizhnar. nauk. konf.* Lviv, 657–661.
16. Redko, Yu. K., Cherniakhivska, Ye. M. (1967). Onomastychni doslidzhennia na kafedri ukrainskoi movy Lvivskoho universytetu. In: *Povidomlennia Ukrainskoi onomastychnoi komisii.* / [vidp. red. K. K. Tsiluiko]. Kyiv, vyp. 4 56–61.
17. Skolozdra, O. R. (2008). Onimna ta apeliatyvna nominatsiia osoby v malii prozi Ivana Franka : dys. ... kand. filol. nauk : 10.02.01. Lviv. nats. un-t im. I. Franka, 282.
18. Skolozdra, O. R. (2010). Literaturno-khudozhnia onomastyka yak predmet doslidzhennia u vyshchii shkoli. In: *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia filolohichna, vyp. 46, ch. 2*, 355–360.
19. Skolozdra, O. R. Literaturno-khudozhnia antroponimiiia velykoi prozy Ivana Franka (2011). In: *Suchasni problemy movoznavstva ta literaturoznavstva. Zbirnyk nauk. prats.* [Vidp. red. I. V. Sabadosh]. Uzhhorod: Hoverla, vyp. 15. 364–367.
20. Skolozdra-Shepitko, O. R. (2013). Literaturno-khudozhnia onimiiia romanu Oksany Zabuzhko "Muzei pokynutykh sekretiv". In: *Aktualni problemy filolohii ta perekladoznavstva: zbirnyk naukovykh prats*, Khmelnytskyi, vyp. 6, ch. 3., 225–236.
21. Skolozdra-Shepitko, O. (2016). Peryferiia onimnoho prostoru Frankovoi prozy. In: *Suchasni problemy movoznavstva ta literaturoznavstva.* Uzhhorod, vyp. 21, 260–262.
22. Skolozdra-Shepitko, O. (2018). Slovianska antroponimiiia v ukrainskii istorichnii prozi. In: *Sertse chysteie, dumka chesnaia... : zbirnyk naukovykh prats i materialiv na poshanu Iryny Oshchypko.* Lviv, 512–527.
23. Skolozdra-Shepitko, O. (2019). Literaturno-khudozhnia antroponimiiia Frankovoi prozy yak obiekt idiolektnoi leksykohrafii. In: *Visnyk Lvivskoho universytetu: Seriiia filolohichna.* Lviv: Vydavnychiy tsentr Lvivskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Franka, vyp. 71, ch. II, 280–291.
24. Sokil, N. (2009). Mikrotoponimy sela Tukhli u tvoriv Ivana Franka "Zakhar Berkut". In: *Ivan Franko: dukh, nauka, dumka, volia. Materialy Mizhnarodnoho naukovooho kongresu, prysviachenoho 150-richchuu vid dnia narodzhennia Ivana Franka (Lviv, 27 veresnia – 1 zhovtnia 2006).* Lviv, t. 2, 424–430.
25. Sokil-Klepar, N. (2015). Onomastykon prozovykh tvoriv Natalii Kobrynskoii. In: *"Ishla ne tilky z dukhom chasu, ale i pered nym": Nataliia Kobrynska ta literaturnyi protses kintsia XIX–XX st.: zbirnyk naukovykh prats.* Lviv, vyp. 22, 114–120.
26. Franko, Z. T. (1975). Onomastyka v movi tvoriv Ivana Franka. In: *Movoznavstvo. № 2*, 55–66.

Стаття надійшла до редколегії 20. 02. 2020
доопрацьована 01. 03. 2020
прийнята до друку 07. 03. 2020

LITERARY ONOMASTICS IN THE WORKS OF LVIV UKRAINIAN PHILOLOGY SCHOLARS**Olesia Skolozdra-Shepitko**

*Ivan Franko National University of Lviv
The department of Ukrainian Language,
1/234, Universytets'ka Str., Lviv, Ukraine, 79602,
phone. (380322)239 47 17
e-mail: skolozdraolesia@ukr.net*

The article analyzes the research of Lviv Ukrainian Philology scholars in the field of literary onomastics. As literary onomastics is a science that is on the border of linguistics and literary studies, it is quite obvious that the onym of a literary work has been the subject of analysis of both linguistics and literary studies. Ukrainian scholars are still debating whether literary onomastics is a subdiscipline of onomastics, a branch of stylistics or whether it is a component of poetry. Therefore, the article describes how linguists and literary critics analyzed the literary onyms, which algorithm they suggest for the study of proper names.

The article focused on the scholarly studies by such linguists as I. Kovalyk, Z. Franko, L. Poliuha, S. Buk, H. Boiko, N. Sokil-Klepar, O. Skolozdra-Shepitko and literary studies scholars I. Denysiuk, M. Lehkyi, T. Pastukh, M. Kalyniak. It is revealed that Lviv literary studies scholars consider literary onymy primarily as the object of poetics of a literary work, as an important segment of image description, one of the key means of literary topos depiction and character formation of literary heroes.

In the works of Lviv linguists literary onyms are described as important units of artistic text, which perform various functions: nominative, characteristic, illusory, text forming, symbolic, etc. Linguists also suggest analyzing onyms from the point of view of word formation, through the prism of lexicography, in particular, as an object of a frequency dictionary; as an important element of author's idiosyncrasy. Frequently the researchers suggest analyzing proper names as connotemes, which can be used to trace the relationship between pre-onym semantics of nouns and characteristics of characters. Often the studies provide an idea that proper names should be analyzed from the point of view of syntagmatics and paradigmatics, in order to show the beauty and richness of literary language of the writer.

The analysis of the onomastics-related studies by Lviv scholars of Ukrainian Philology has shown that the most frequent object of their research were literary works by Ivan Franko, though there are sporadic researches of onymic space of the works by Vasyl Stefanyk, Natalia Kobrynska, Oksana Zabushko, etc.

Keywords: literary onomastics, literary onym, research of the onymic space of a literary work.